

1855-08-07

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

'Hjemmet'

FAKTA

Type:
Brev

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
London

Modtagersted:
København

Arkivplacering:
FA 2-021-00046, kasse F 7

Emneord:
Industriudstilling, Paris, rejsebrev,
rejsebrev

DOKUMENTINDHOLD

J. C. Jacobsen sender et omfattende rejsebrev hjem med beskrivelse af besøgene i Paris, Versailles og London. Brevet er ikke stilet til nogen bestemt og må formodes at være beregnet til højtlesning for en indbudt kreds.

TRANSSKRIFTION

N°. 1

Min Reise.

London d. 7de August 1855. Aften.
Norfolk Street N°. 21 Strand

Da jeg forinden min Afreise fra Paris har skrevet directe til min Kone (i Hjørring) om Opholdet der, er det kun Lidt hvad jeg har her at bemærke om denne Deel af Reisen.-
Jeg vedblev, som jeg havde begyndt, at more mig fortræffeligt med at betragte Paris og Pariserlivet og for at faa fuldstændigt et Indtryk deraf som muligt, indskrænkede jeg mine Besøg til de saakaldte "Seeværdigheder" saameget som muligt. Jeg gik heller ikke i Detailler med Betragtninger af dem, da jeg dog ikke vilde kunne huske Enkelthederne til jeg kom hjem, end sige længere.- Dette følte jeg navnlig i Industri-Udstillingen, hvor jeg ikke kunne lade være at dvæle ved mange af de utallige Enkeltheder, der havde almindelig eller speciel Interesse, men det er kun meget lidt af hvad jeg der har seet, jeg vil kunne gjøre Rede for.- At skrive Noter derom var der ikke Tid til. Den indeholder cirka 20,000 Nummere og hvert Nummer indeholdt som oftest Arbeider i Hundredviis fra een Fabrikant.-I Udstillingen af Kunstværker (5128) Nummere) dvælede jeg ogsaa for meget ved de enkelte Arbeider, som tiltalte mig, og jeg fik derfor ikke saa godt et Totalbillede som jeg kunde have ønsket af hvert Lands Kunstscole og dens eiendommelige Character. Af de enkelte Ting jeg har seet vil jeg først nævne Invalidekirkens Hotel med Napoleons Grav, som det Sted som gjorde det vigtigste Indtryk paa mig. Jeg har altid, ligesaa jeg var Barn, med levende Interesselæst og studeret Napoleons Historie, baade i Lykken og i Ulykken. Jeg har beundret hans Storhed i begge Tilfælde, en Storhed, hvortil Verden ikke har seet mage siden Roms glimrende dage.- Hvad Under da, at Graven som gjemmer hans Støv maatte gjøre et dybt

Indtryk paa mig.- Ingen Franksmand kunde betræde dette Sted med mere Ærefrygt.

I Søndags tilbragte jeg det meste af Dagen i Versailles, som i sin Oprindelse er et Minde om Ludvig d. 14de, der ogsaa i en vis Forstand kan fortjene Tilnavnet "den Store", forsaavidt han var en fuldkommen Repræsentant for Datidens Franksmand og bidrog ikke lidet til deres Udvikling til en mægtig Nation.- Nu har Slottet sin største Betydning ved det colossale Nationalgalleri, som fylder dets uendelige Rækker af store og glimrende Sale, og hvori hele Frankrigs Historie saa at sige kan læses i Malerier og Billedværker.- Enhver mærkelig Begivenhed, enhver berømt Personlighed finder man her afbildet.- Jeg løb dog med lukkede Øjne blandt al denne Pragt og Herlighed, indtil jeg kom til - Napoleon, hvis Bedrifter ere forherligede med en Række af Kunstværker, tildeels af store Mestere, som David, Gerard, Horace Vernet, ligesom den Skare af Helte, der med og under ham myldrede frem af Jorden, er foreviget i Portraiter paa Lærred og i Marmor.- Det er unægtelig en storartet Maade at skrive Historie paa, som ikke kan blive uden Indflydelse paa Folket.- Ludvig Philip, som har skabt dette Galleri fortjener Tak derfor.- Forunden den Nydelse, som dette Galleri forskaffede mig, havde jeg tillige det Held, at de store Vandspring spillede den Dag, jeg var der, hvilket kun finder Sted faa Gange om Aaret.- Først kunde man fra Terrassen foran Slottet oversee en Hver Fontaine i forskellige Former, men alle maleriske eller snarere theatralsk ordnede i den uhyre Have, derefter gik man ned i Haven, hvor der overalt sprudlede prægtige Vandspring frem og tilsidst samledes Alle paa Skraaningerne og Terasserne som omgive det store Neptuni Bassin. Jeg var saa heldig at faa en fortræffelig plads, midt for Bassinet, men maatte ogsaa staa og vente i 3/4 Time.- Endelig, præcist Kl. 5, skjød paa eengang circa 100 mægtige Straaler iveiret, nogle lodrette, som ligesaamange italienske Popler, andre i skæv Retning og et Øjeblik efter brød Solen, som hidtil

havde været fordunklet af lette Skyer, frem og lod sit Skin reflectere af de spilende Straaler, medens en prægtig Regnbue dannedes af Vand-Støvet, som opfyldte Luften.- Det kan man kalde at arrangere fortræffeligt! - Baade i det Øjeblik, da Neptun aabnede sit hundredfoldige Gab og da Solen brød frem, gik der en

Brusen igjennem den uoverskuelige Menneskemængde, men ingen larmende Bifaldsraab som jeg gjerne havde stemmet i med.- Efterat disse Pragtfulde Skuespil var tilende, gik jeg endnu en Stund omkring og besaa Haven med dens talrige marmorstatuer og dens smukke Blomsteranlæg i gammel Fransk Stiil, hvorpaa jeg paa Jernbanen maatte tilbage til Paris.- Paa denne Tour tog jeg Plads i 2den Etage af Banevognen, men havde nær fortrudt det, thi deels var der noget kjøligt* paa disse fritstaaende Bænke ovenpaa Jernbanevognen, som kjørte meget hurtigt, saa at jeg frøs, deels var det noget uhyggeligt at være saa høit tilveirs, naar Vognen slingrede eller foer ind under de talrige Broer og gennem lange Tuneller, hvor der kun var 4-6 Tommer Spillerum op mod Loftet og hvor man i Bælmørket kunde Skimte, at andre Tog hvert Øieblik fare forbi i modsat Retning.- Alt gik imidlertid meget godt.- Da jeg paa Banegaarden i Paris vilde kjøre med Omnibus til Nærheden af mit Logis, var jeg nær kommen i en urigtig Vogn, som havde ført mig til den anden ende af Byen, hvilket havde været slemt, da Klokken alt var mange og jeg skulde endnu samme Aften pakke ind.- Jeg undgik denne Ulempe, tog et Glas Øl og et Stg. Brød til Aftensmad, ligesom en Kop Kaffe havde været min Middagsmad og fik pakket ind Kl. 11 for næste Dag i 12 Timer at fare fra Paris til London.
[på langs] næste Morgen havde jeg ogsaa lidt Snue, men den gik snart over

Denne Fart foregik igaar, først paa Jernbane til Boulogne, hvor jeg forførste Gang efter 6 Ugers Forløb gjensaa Havet, det deilige blaa Hav!- Derpaa tog jeg en "rørende Afsked" med det skønne Frankrig og betraadte Englands Grund, d.v.s. Skibets Bræder.- Knap 2 Timer varede farten over Kanalen i det deiligste Veir man kunde ønske sig: Himlen lyseblaa med lette Skyer, Havet næsten speilblankt, kun svagt gyngende, netop saameget, som behøvedes for at give Skibet en behagelig vaiende Bevægelse og for at give Spil i de blaa Reflexer paa Overfladen.- Fra Folkstone, hvor vi landede, bragte Jernbanen os til London, eller rettere ind i London tæt ved Londonbroen, men jeg havde desuagtet henvend ½ Times Kjørsel til mit Hotel, som endda ligger midt i Byen.- I morges gik jeg først sildig ud, da jeg var meget træt, først naturligvis til Posthuset og fik mine kjære Breve, som jeg læste paa Stedet, derpaa til min Banquier som boede ved Tower, derpaa besaa jeg St. Catharina og London Dokkerne, som ikke vare langt derfra og

dernæst Tunnelen under Themsen, som heller ikke var langt derfra, men dog 3 engelske Mile (c. 3/4 Dansk) fra mit Hjem. Først da jeg var kommen over eller rettere under Floden til den modsatte Side og irret noget om i Rotherhithe, mærkede jeg nogle Spor at Træthed. Jeg tog da en Baad, gik over Themsen, og videre med et af de Dampskibe som hver Minut gaae forbi op til London-Broen. Efter at have drukket en 1/2 Flaske Ale, som gjorde mig selv beruset, gik jeg videre til en anden Banquier, for at faae rede Penge, besøgte derpaa Børsen, Banken, Pauli Kirken, besaae nogle af de mest befærdede Gader og kom omsider Kl 4 1/2 hjem efter at have spadseret godt 1 1/2 Miil.

Nº 2

Hvad jeg har seet af London hører til City, den midterste Deel, den egentlige Handelsby, som imponerer ved det uhyre Røre og Travlhed der hersker, men som langtfra tiltaler den æsthetiske Sands, især paa en regnfuld Dag, hvor alle Bygninger see dobbelt så mørke ud og hvor Gaderne ere særlige skidne.- Saa interessant som det derfor end var at see den Umaadelige Virksomhed, saa maa jeg dog tilstaae at Indtrykket ikke var tilfredstillende fordi jeg aldeles savnede det Skjønne.-

Der er vel i denne Deel af Byen Bygninger og Monumenter, som ikke mangle Skjønhed io Farver, men man kan ikke see Formerne fordi alle Dele, selvom de er af hvid Marmor, ere sværtede af Steenkulsrøg opløst i Damp og Taage.

Fortsat Onsdag Aften

Den forbistrede Taage hvori London bestandig er indhyllet berøver mig ogsaa Nydelsen af den herlige Udsigt som jeg kunde have fra mit Vindue. Hotellet ligger nemlig ved Themsen paa det Sted hvor den bøier, tætved Waterloo - Broen, saa at jeg fra mit Vindue kan oversee Staden i begge Retninger paa en meget lang Strækning - saasnart Taagen trækker bort.- Jeg har det meget godt i mit Logis - naar jeg blot kunde faa noget ordentlig Øl at drikke! men jeg kan hverken faa deres Porter eller Ale ned, og Viin er her umaadelig dyr og slet. Idag har jeg været mere tilfreds med London end igaar. Jeg gik idag til Westend og besaa de nye Parlamentshuse som endnu ikke ere færdige, det brømte Westminster Abbedie meget gammelt og meget sort, men med skjønne Former og Forhold og meget interessant med de talrige Mindesmærker som findes deri. Derfra gik jeg gennem St. James

Park til den elegante Deel af Byen, som hvad Bygninger angaaer, staaer langt over de private Bygninger i Paris, men dog ikke gjøre saa behageligt et Indtryk fordi de ere sorte og Gaderne sølede af Regn og Færdsel.- Efter at have gaaet omkring i denne Egn til jeg begyndte at trættes, satte jeg mig op paa Bukken af en Omnibus og kjørte gennem Oxford Street osv.

ned til City, ilede over Londonbroen til Jernbanen og paa den til Glaspaladset i Sydenham.- Det var en meget fornuftig Beslutning, men det var ogsaa paa Tiden at jeg fik noget at see her som kunde veie op med Paris og Versailles.- Det gjør Glaspaladset. Det er ikke alene det største Menneskeværk, som jeg med eet Blik har overskuet, men det er ogsaa det fuldstændigste og det er ikke frembragt med tvungne Skatter, men af 9 private Mænd, som for egen Regning satte Værket igang, stolende paa Medborgernes private Medvirkning, en forventning som ikke blev skuffet.- I denne Henseende er Englænderne større, langt større end Franskmændene og alle Europas Nationer.- Glaspaladset er ikke, som jeg troede, væsentligt et Etablissement i Industriens Tjeneste, nei, det er et uhyre Museum for Kunst, Historie, Naturvidenskab og for industrielle Opfindelser.- Det er nærmest beregnet paa at belære og paa at vække og tilfredsstille Skjønhedssansen og denne Hensigt troer jeg er lykkelig opnaaet. Ingen Afbildning kan give saa levende en Forestilling om f.Ex. den mauriske Pragt, som det lille Alhambra, med Løvegaarden og Abencerragernes Sal, paa hvis bløde Hynder man strækker sig!- eller som det pompeianske Huus med alt Tilbehør, eller som Gaarden i Niniveh, osv, osv.- Andre Steder har man Indianere fra Nord og Sydamerika, Sydhavsøerne, Negere og Hottentotter i deres naturlige Hudfarve og klædedragt i fuld Beskjæftigelse omgiven af deres Fødelands Planter og Dyr osv, osv

For at Versailles ikke skulde have det mindste forud, sprang her ogsaa idag alle de store og talrige Vandspring, som med eet Blik kunde overskues fra hele Forsiden af Paladset.- Jeg blev naturligviis ikke selv færdig, uagtet jeg ikke hvilede et Øjeblik (undtagen i Alhambra) indtil Kl. 7½, da jeg tog Hjem.

Imorgen agter jeg at besøge mr. Simpson. Jeg har udsat det for først at vænne mig lidt til Sproget, hvis Udtale er mig noget vanskelig at forstaae.

[LAKUNE, en eller flere sider mangler]

saa sig omgivne af skønne og venlige Naturscener: store frodiggrønne Græsplainer, med Flokke af Faar og Køer, omgivne af og bestøede med maleriske Grupper af Træer, Buske, Blomster der speile sig i Kanaler eller Smaasøer med klart Vand. Især var det dog Haven i Kjew, der tiltalte mig, ikke alene ved dens Interesse i botanisk Henseende - den staar uendelig langt over Jardin des Plantes i Paris - men især med dens milde landlige Ynde, som forhøies med den overordentlig Omhu der anvendes for at Alt kan være net, probert, gentilt.- Den kan i enhver Henseende betragtes som et Mønster paa en Have i en flad, Landlig Egn.- Jeg veed ikke om Rothe har været her, men jeg er vis paa at den vilde falde i hans Smag. Jeg har ogsaa seet den Zoologiske Have i Regents Park, som hvad Dyrene angaaer staaer ved Siden af Menagerierne i Schönbrunn og Paris, men hvad ....angaaer, staar den langt over dem, idet hver Dyreslægt - med Undtagelse af de vilde, der ere i Bure - er omgivne af Naturscener, ... til hver Levemaade, især er Vandfuglenes Opholdssted et allerkjønneste lille Maleri.- Høist interessant var det ogsaa at see en Deel Bløddyr, som leve i Havet, i store Kasser af Glas, hvori man kunde iagttage deres Bevægelser og Levemaade.- Af Gjenstande jeg har seet i London vil jeg kun nævne et Par: Udsigten fra Galleriet ovenpaa Kuppelen af Pauls' Kirken, hvor jeg var saa heldig nogle Minutter at have taalelig klar Luft, saa at jeg omtrent kunde overse den uendelige Stad, og blev rigelig lønnet for den trættende Opstigning.- Dernæst Barclay's berømte

[på langs, med Laura Jacobsens håndskrift] London med de skønne Haver i den vestlige Ende af Byen, St. James Park, Hyde Park, Regens-Park; Haven i Kjew 2 Mile fra London og Haven med Glaspaladset! (Sydenham)

Bryggeri der ikke var synderlig belærende, men meget interessant at see. Endelig vil jeg nævne Banken, hvor jeg maatte beundre den Ro og Orden, hvormed de uhyre Forretninger, der her foregaae, drives, samt den Sindrighed hvormed det hele Maskineri er indrettet, der forfærdiger, tæller, stempler, numererer Banknotaerne og prøver Guldpengene og skiller de lette, slidte fra de fuldmægtige, alt med Maskiner.- Ogsaa var det ganske interessant at komme ind i Directionens Værelse indeholdende jeg

husker ikke hvor mange hundrede Millioner, men jeg veed at en lille Pakke Banknoter jeg havde i min Haand havde en Værdi af c. 18 Millioner Rbd!-

Det var den yngre Westenholz, som med stor Forekommenhed havde skaffet mig Adgang til Banken.- Han har ogsaa inviteret mig til i morgen Middag, d.v.s. til Kl. 7½ hvilken Indbydelse jeg næsten fortryder at have modtaget, da jeg i Morgen Aften skal gaae ombord i et Dampskib der af seiler paa Løverdag Morgen kl. 4 til Ostende, men jeg maae pakke min Kuffert forinden og sende den ombord, saa kan jeg paa en Timestid kjøre lige fra Westenholz i den nordlige Deel af Byen til Dampskibet i midten af Byen.-

Den unge Ørsted fik jeg kun talt med eengang, da han skulde gjøre en Udflugt ned ad Kanalen. I øvrigt har jeg truffet flere danske her, hvoribland min Kollega i Repræsentskabet Petersen. Simpson har jeg været 2 Gange hos og skal i morgen tage afsked med ham.- Det er en vakker Mand hvis hele Væsen indgyder Tillid.- Jeg har været meget urolig med Hensyn til Rigsdagen, men efter Udfaldet

[på langs af papiret]

af Formandsvalgene, antager jeg at der ikke er nogen Fare, i hvert Fald haaaber jeg at være hjemme inden Afgjørelsens Time kommer.- J.

281 78 55 a C.M.
Min Kæmp.
London, d. 7de August, 1858. Alleen.
Norfolk Street, N°. 21. Strand.

Da jeg forinden min Afreise til Paris var kommet
hjem til min Søns (i Gørring) og Opførelse der, er det tem
lidt, hvad jeg var og blev og min dæmme del af Læsen.
Jeg er indtænkt, som jeg havde begyndt, at være mig selvstændigt med
at betragte Paris og Parisforholdene, og var at gøre sig selvstændigt
dette at betragte Paris og Parisforholdene, indtil jeg min
Læse til de forskellige "Kæmpesager" som min
Jeg vil heller ikke nægte, det er indtænkt og betragte mig af dem, som
jeg dog ikke vilde kunne gøre sig selvstændigt til jeg kan gøre, og
jeg længe. - Dette ville jeg nægte, det er indtænkt og betragte mig af dem, som
jeg ikke vilde kunne gøre sig selvstændigt til jeg kan gøre, og
Jeg, der havde allerede alle specialiteter, som det er
temmelig lidt af hvad jeg der var, jeg vil kunne gøre
Ride for. - At min Kæmpesager, som det er indtænkt og betragte mig af dem, som
den indfaldes cirka 20,000 Minutter og som Minutter indfaldes
som alle de andre i Gørring for den Labordant.
I Udførelsen af Kæmpesager (5128 Minutter) havde jeg og jeg
for mig selv de indtænkte Labordant, som ligger mig, og jeg
sige derfor ikke noget, at det er indtænkt og betragte mig af dem, som
af Paris, Land, Kæmpesager og den eiendommelige Labordant.
At de indtænkte mig jeg var, vil jeg gøre mig selvstændigt
gjæld med Napoleons Grav, som det er indtænkt og betragte mig af dem, som
ligger mig. - Jeg var altid, ligesom jeg var Paris, og Napoleons Grav,
Napoleons Grav og Napoleons Grav, som det er indtænkt og betragte mig af dem, som
Jeg var indtænkt og betragte mig af dem, som
Næsten ikke var, hvad siden det er indtænkt og betragte mig af dem, som
Under det, at Graven som graven var, indtænkt og betragte mig af dem, som
betragte mig af dem, som
betragte mig af dem, som

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

nant, forhøllt af dette Brev, som og lad sig, Min næsther
 af de skillede Hørelse, medens en pragtig Regning derved af
 Hørd - Hørd, som afgjeldt Luffen. - Det har min Læde at
 arrangerer forloftelig. - Læde: det skulde, da alle den aabne
 sit Jendrijsfaldige Gab og de Bæde bredt fram, gik der en Coufane
 igjennem den uenestendige Mærkeskæmpe, men ingen Læde
 Læfaldsmaab, som jeg gjerer Jæde skæmpe: med. - Her at,
 dette pragtfulde Hørdet var tilude, gik jeg ned en Min skæmpe
 og Læde fram med det Læde Mærkeskæmpe og Jendrijs
 Læfaldsmaab i det gammelpræde Hørd, Jæde og jeg var Jendrijs
 medte Læde til Paris. - For den Læde lag jeg Jæde: 2 1/2
 Læde af Coufane, men Jæde var forloft det, og det
 var der meget Hørdet Jæde det forloft Læde anseer Jæde.
 Coufane, som Jæde meget Jendrijs, som at jeg Jæde, med
 det meget Jendrijs at, men som Jæde Læde, men Jæde
 Jendrijs alle Jæde ind indes de Læde Coufane og Jæde
 Læde Coufane, som der den var 4-6 Coufane Jendrijs
 og med Læde, og Jæde man: Coufane Læde Jendrijs, at andre
 Læde Jæde Jendrijs som Jæde: med det Læde. - At gik
 med Læde meget gik. - De jeg for Coufane: Jæde med
 Jæde med Coufane til Jæde af med Læde, som jeg var
 Coufane i en Jendrijs Jæde, som Jæde Jæde til den anden
 Læde af Coufane, Jæde Jæde med Jæde, da Læde alle med
 og jeg Jæde anden Coufane Læde gik ind. - Jeg med det
 Læde, Læde og Læde og at Jæde til Læde med, Læde
 som Jæde Jæde Jæde med min Jendrijs med og Jæde gik ind
 til 11. for med det: 12 Læde at som for Paris til
 Læde.

Hørd Coufane Jæde jeg og Jæde Læde, men den Jæde Jæde.

